

April 2024

Nyt fra Civilprocessen

Highlights

Vi rammer nu de afgørelser, der er trykt under min barsel, og som jeg derfor ikke nødvendigvis har behandlet med samme hastighed, som sædvanligt. Men snydes skal I ikke, så jeg vil løbende få samlet op på efterslæbet op til og med august måned.

I første omgang er det afgørelserne fra marts 2024, der – med 2 måneders forskydelse – behandles nedenfor.

Vil man nøjes med highlights, må det være følgende afgørelser (der alle er fremhævet på grund af deres *praktiske betydning* – det er med andre ord fortolkningsresultater, man som advokat eller dommer bør kende).

Fra Højesteret er den praktisk vigtigste afgørelse *U 2024.2363 H* (om forbuds- og påbudssager). Afgørelsen fastslår, at kære af afgørelse om forbud og påbud *har opsættende virkning fsva. sagsomkostninger* i samme omfang som anke/kære i almindelige civile sager.

Afgørelsen er værd at kende, fordi den ændrer praksis (*U 2009.1133 Ø* (om den tidligere bestemmelse) og *U 2023.2800 Ø* er ikke længere udtryk for gældende ret. Har man min Almanak for 2023 stående på reolen, er det på s. 153, man skal indsætte en rettelsesmarkering).

Derudover bør jeg nok nævne *U 2024.2373 H*. Sagen vedrørte et – efter min opfattelse – noget mindre tvivlsomt spørgsmål (og ændrer ikke praksis), men det er vel værd at notere, at der nu er et højesteretspræjudikat, der siger, at *anke af en sag ikke omfatter en eventuel salærbeslutning* (der således skal indbringes særskilt).

Fra landsretterne vil jeg først nævne *U 2024.2029 V (TFK 2024.94)*, der vedrører *forståelsen af retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 2 og 5*. I denne praktisk vigtige kendelse fastslog Vestre Landsret – med rette mener jeg – at brug af tvangsmidlerne må kræve, at det *pågældende tvangsmiddel* er klart angivet i vidneindkaldelsen. Det betød konkret, at et vidne ikke kunne tages i forvaring med henblik på fremstilling; og det betyder formentlig, at byretterne må ændre deres skabeloner (og at de i en mellempæriode er afskåret fra at bruge visse vidnetvangsmidler).

Fra Østre Landsret kom et tilsvarende vigtigt (men forhåbentligt sjældnere anvendeligt) præjudikat i *U 2024.2244 Ø (TfA 2024.175/1)*, der fastslår, at det *som det klare udgangspunkt er i strid med god advokatskik at »efterprocedere«*. (Det var konkret ikke tilfældet, men afgørelsen bør læses for hovedreglen).

Som den tredje landsretsafgørelse vil jeg fremhæve *FM 2023.231*. Kendelsen er konkret begrundet, men spørgsmålet, om (og hvornår) man kan begære isoleret bevisoptagelse med henblik på at indhente et responsum, er interessant. Afgørelsen peger på, at det principielt kan lade sig gøre, men at rammerne herfor er snævre (at hensigtsmæssighedsvurderingen er strengere end ved isoleret bevisoptagelse i form af syn og skøn).

Endelig vil jeg nævne *U 2024.1933 V*, men mest fordi byrettens kendelse (om et ikke-påkæret spørgsmål) kaldte på en kommentar. I sagen havde en part bedt byretten *træffe afgørelse* om et dokumentets bevisværdi. Byretten afviste »for tiden« – jeg mener blot, man må sige nej. Der kan ikke (med forbehold for helt ekstraordinære situationer), opnås særskilt afgørelse om et dokumentets bevisværdi!

Saglig kompetence

U 2024.2140 V – hestekøb var en forbrugeraftale

En forbruger havde købt en hest af et stutteri, der i sine salgsbetingelser havde medtaget en voldgiftsklausul.

Da der senere opstod tvist fik stutteriet den ide, at fordi hestekøb ikke er et forbrugerkøb, jf. udtrykkeligt købelovens § 4 a, stk. 8, var der heller ikke tale om en forbrugeraftale.

Heri fik stutteriet ikke medhold (at det måtte være sådanne virker for mig intuitivt ret oplagt, men byretten var faktisk nået det modsatte resultat... I landsretten blev både begrundelse og resultat, som jeg ville have forventet: Specialreglen i købelovens § 4 a, stk. 8 siger intet om, hvornår noget er en forbrugeraftale. Den indeholder en særskilt og konkret begrundet undtagelse fsv. angår købelovens kapitel om forbrugskøb (køberetlige regler)).

Derfor fik stutteriet heller ikke medhold i, at sagen skulle afgøres ved voldgift – da forudgående aftaler herom som bekendt ikke er bindende for en forbruger, jf. voldgiftslovens § 7, stk. 2 (der anvender samme forbrugerbegreb som forbrugerftaleloven).

Stedlig kompetence

FM 2023.230 – værneting i flykompensationssag

For flykompensationssager gælder særlige bestemmelser om værneting i henhold til forordning 261/2004. Det betyder, at praksis på området ikke giver vejledning for andre sagstyper – men da emnet er procesretligt, skal månedens afgørelse naturligvis nævnes (også fordi der jo findes et ikke helt ubetydeligt antal sager af denne art).

Sagen vedrørte forståelsen af begrebet »direkte tilsluttede« i forordningen, hvilket havde betydning, fordi den pågældende passager skulle have fløjet både ud- og hjemrejse med mellemlandning (afgangen fra hhv. til Kastrup gav notorisk værneting i Danmark; men spørgsmålet var, om værneting kunne udstrækkes til flyvningen videre hhv. inden).

Afgørende blev, at flybilletterne var købt gennem en formidler, som *ikke* samarbejdede med (repræsenterede) flyselskabet, og at flybilletterne (heller ikke) fremstod som en samlet billet, men som 2 adskilte rejser.

Samlet behandling, delafgørelser og udsættelse

U 2024.1933 V – om retsplejelovens § 345 (og andre procesuelle uenigheder)

Vi starter emnet med en lidt lang omtale af en afgørelse om retsplejelovens § 345 (der samtidig begrunder, at overskriften har fået en tilføjelse denne måned). Sagen kræver lidt indføring inden analysen – derfor tekststungheden.

Det kan fra dommen konstateres, at der verserer i hvert fald to sager (sagskomplekser) mod Molslinjen for påståede skader som følge af tilsanding af private grunde. Det er baggrunden for månedens afgørelse (Disclaimer: Jeg har efter en i øvrigt ret grundig gennemgang af sagen medtaget en længere kommentar til en noget særegen begæring fra sagsøgerne. Den kaldte simpelthen på en kommentar; men er man kun ude efter highlights, kan man nok stoppe ca. halvvejs).

I den ene sag (anlagt af 8 grundejere) ønskede sagsøgerne således udsættelse for at afvente udfaldet af den anden sag (det er jo billigere at vente, til man ved, om man står til at vinde...). De ønskede samtidig at fremlægge en skønserklæring fra den anden sag (der var noget længere »fremme« i processen).

Begæringen om udsættelse, jf. retsplejelovens § 345, blev ikke taget til følge. Byrettens (konkrete og flerleddede) begrundelse var som følger:

»Da sagsøgte har protesteret mod udsættelse i sagen, der fortsat udestår en række forberedelsesskridt i denne sag, og det er usikkert, hvornår en afgørelse i BS-15188/2020-ARH foreligger, samt hvilken betydning en afgørelse vil få i denne sag, finder retten efter en samlet vurdering af ovenstående momenter, at sagen ikke bør udsættes.«

Denne afgørelse fik sagsøgerne af Procesbevillingsnævnet lov at påkære (og det er jo i sig selv interessant. Jeg kan ikke umiddelbart af dommen tyde, hvorfor betingelserne skulle være opfyldt) til landsretten, der stadfæstede med en delvist overlappende (og ligeledes flerleddet) begrundelse.

Afgørelsen bekræfter vel helt overordnet, at sager om *konkrete* forhold normalt ikke kan udsættes på andre sager om sammenlignelige forhold (noget andet gælder som skrevet i tidligere nyhedsbreve formentlig, hvis der er tale om et sagskompleks med samme *principielle retlige kerne*. Her tjener udsættelsen til at sikre, at landsretterne og navnlig Højesteret kun skal tage stilling til en eller få af sagerne). Vi fik samtidig illustreret, at det ved den konkrete vurdering har betydning, om der i sagen udestår bevisskridt, som er »unikke« (der var i sagen varslet syn og skøn fra begge parter).

Spørgsmålet om skønserklæringen forelå derimod kun for byretten – om det skyldes manglende vilje eller manglende tilladelse er ikke klart.

Klart er det derimod, at byrettens afgørelse om at tillade fremlæggelse af erklæringen var fuldstændig inden for rammerne af praksis (som fastlagt ved U 2021.1048 H, der omtales grundigt i Almanakken 2021).

Erklæringen var ensidig, fordi den stammede fra en anden sag. Men den var afgivet, inden sagsøgerne i den her omtalte sag havde indleveret stævning (og altså inden sagens anlæg), og den kunne derfor som udgangspunkt fremlægges – og da der ikke var konkrete grunde til at fravige dette udgangspunkt, blev det også udfaldet.

Mest interessant fra dette forløb er vel faktisk, at sagsøgerne samtidig havde *anmodet retten om at tillægge erklæringen samme bevisværdi som en »almindelig« skønserklæring*. Byretten valgte den meget diplomatiske formulering, at anmodningen »afvises for tiden«.

Jeg havde nok formuleret mig mere firkantet.

Det følger af retsplejelovens § 344, stk. 1, at retten efter hovedforhandlingens afslutning udøver en *fri bevisbedømmelse*. Bestemmelsen, der er helt central for det danske retssystem, udtrykker den grundlæggende tanke, at dommeren først, når alt materiale er set og hørt, kan danne sig et indtryk af, hvad der vejer tungest. Set i den sammenhæng er en anmodning om, at det ved forudgående afgørelse fastslås, at et bestemt dokument har en nærmere angivet bevisværdi, ikke blot usædvanlig, den er også uforenelig med en grundlæggende retsregel (og så er den fjollet. En skønserklæring har jo ikke i alle sammenhænge samme bevisværdi. Det afhænger af dens genstand, dens indhold, afhjæmningen af skønsmænd og tilstedeværelsen af modstående beviser – se blot U 2017.3354 H og U 2018.3205 H, der fastslår, at en skønserklæring har ringe vægt i forhold til værdiskøn i ekspropriationssager).

Resultatet er med andre ord ubestrideligt korrekt, men jeg kan ikke lide formuleringen »for tiden«, der indikerer, at man faktisk kan få en (forhånds-)afgørelse om et dokumentets bevisværdi. Det kan man ikke!

Bevisførelse, vidner, syn og skøn

FM 2023.231 – om isoleret bevisoptagelse af responsum

Den her er spændende!

Rekvirenten ønskede isoleret bevisoptagelse med henblik på at indhente et responsum fra Advokatrådets Responsumudvalg – og sagen rejste derfor spørgsmålet, om § 343 kan anvendes til at indhente responsa.

Afgørelsen – der besvarede spørgsmålet benægtende – er konkret begrundet; »en sådan anmodning med det angivne spørgetema ikke er en anmodning om optagelse af bevis, jf. retsplejelovens § 343, stk. 1, 1. pkt.«, men giver anledning til lidt bredere overvejelser.

Det er som bekendt fastslået, at § 343 kan anvendes til andet end blot syn og skøn (det praktiske hovedområde), jf. f.eks. U 2003.2264 Ø. At man i U 2006.2897 H ikke kunne stille spørgsmålet til Retslægerådet beror ikke på en begrænsning i § 343, men på en fortolkning af lov om Retslægerådet, og i litteraturen er det da også overvejende antaget, at bestemmelsen principielt kan anvendes på ethvert bevisskridt, jf. også U 2021.784 Ø (der direkte nævnes i månedens kendelse).

At § 343 kan anvendes, betyder naturligvis ikke, at den *bør* anvendes. Det overlades til et (meget) frit skøn for den enkelte dommer, jf. også betænkning 1973/698, s. 127 (»når retten finder det hensigtsmæssigt«). Og her kunne man jo få den tanke, at man i praksis lod dette skøn falde forskelligt ud for forskellige bevisskridt; at det »lettere« findes hensigtsmæssigt at tillade syn og skøn (bestemmelsens praktiske hovedområde) end andre bevisskridt.

Det ville i givet fald være en rimelig forklaring på udfaldet i månedens sag. For efter principielt at have anerkendt muligheden for isoleret bevisoptagelse om et responsum, var det netop med henvisning til hensigtsmæssighedskriteriet, landsretten afviste begæringen (vist nok... landsretten omtaler det anførte sted i betænkningen, men ender som citeret med en sætning om, at det angivne spørgetema *ikke* er en anmodning omfattet af § 343 – og ikke, at der »ikke er tale om en hensigtsmæssig begæring«).

Den uddybende begrundelse er (lettere parafraseret), at begæringen havde til formål at få advokatrådets vurdering af, om en advokat konkret havde handlet ansvarspådragende. Afgørelsen kan derfor *konkret* også forklares med, at domstolene generelt afviser bevisbegæring, der »går ind på dommerens område« (jf. udtrykkeligt retsplejelovens § 197, stk. 2, in fine) – men jeg tør godt medtage den som eksempel på mit mere generelle udsagn.

(Måske kan man her tillige henvise til netop U 2021.784 Ø. Som *eksempel* på sætningen er den vel udmærket, al den stund, at man afviste en begæring om partsedition. Men som præmisserne er skrevet, er den mindre illustrativ. Jeg så da også med en vis skepsis på afgørelsen i analysen i Almanakken 2021, s. 33 om sætningen »en bevisoptagelse, som alene skal tjene til vejledning for, om sag overhovedet skal anlægges (mod en kendt modpart), ikke bør tillades«. Så kan jeg bedre lide månedens kendelse).

U 2024.2029 V (TfK 2024.94) – om forståelsen af retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 2 og 5

Sagen er en straffesag, men den vedrører en bestemmelse, som er fælles med den civile retspleje.

Efter retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 2, kan retten rekvirere politiet til at fremstille et vidne, der uden lovligt forfald udebliver fra (eller forlader) et retsmøde. Efter samme bestemmelses nr. 5 kan et vidne tages i forvaring med henblik på fremstilling som vidne, smh. stk. 3, der i denne sammenhæng skelner mellem vidner, der anholdes med henblik på fremstilling indenfor 24 timer, og vidner, som tages i forvaring for en længere periode.

I den konkrete sag var et vidne udeblevet, og det var – som gengivet af byretten ved sagens fremstilling – klart, at det ikke var tidsmæssigt muligt at lade vidnet afhente til at afgive forklaring under hovedforhandlingen (nr. 2). Spørgsmålet for landsretten var, om der i stedet var grundlag for at anvende nr. 5 (for at sikre vidnets fremmøde ved den nu udsatte hovedforhandling).

Landsrettens kendelse herom indeholder en udførlig og absolut læseværdig gennemgang af de relevante forarbejder, der efter min læsning afspejler den grundlæggende forståelse, at vidnetvangsreglerne (kun) kan anvendes, når de klart dækker. Heri lægger også den forståelse (af forkyndelseskra- vet i § 175, stk. 2, nr. 8), at indkaldelsen skal have indeholdt oplysninger ikke kun om, *at der kan anvendes tvang*, men om *de konkrete tvangsmidler*.

I den konkrete sag var det springende punkt, at det pågældende vidne i forbindelse med indkaldelsen havde fået meddelelse om muligheden for afhentning (nr. 2) og bødestraf, men at det ikke (udtrykkeligt) fremgik, at vidnet eventuelt ville kunne anholdes eller tages i forvaring. Dette tvangsmiddel kunne derfor ikke anvendes.

(Landsrettens præmisser indeholder en henvisning til Vestre Landsrets egen indkaldelsesskrivelse, der vel kan læses som en opfordring til, at man i byretterne anvender standardformuleringer, som omfatter alle de i § 178 foreskrevne tvangsmidler).

FM 2023.235 – advokat bemyndiget til at modtage vidneforkyndelse

I januar omtalte jeg Østre Landsrets kendelse U 2024.1600 Ø (der i denne måned er trykt i FM 2023.238), hvor landsretten fandt, at det havde været berettiget, at vidneforkyndelse var sket for vidnets advokat, jf. retsplejelovens § 161 (og der kunne derfor ske politifremstilling).

I denne afgørelse – ligeledes fra Østre Landsret – var temaet ganske sammenlignelig (præmisserne er da også næsten ren afskrift fra den tidligere afgørelse).

Sø- og Handelsretten havde sendt vidneforkyndelse til en tidligere direktør til dennes advokat, som bl.a. havde bistået under et kæremål vedrørende konkursdekretet og i forbindelse med valg af kurator (og som altså ret oplagt repræsenterede direktøren i relation til konkursen).

Advokaten havde derfor været både bemyndiget og legitimeret til at modtage indkaldelsen – og den omstændighed, at han over for Sø- og Handelsretten bestred at være bemyndiget til at modtage indkaldelser – kunne ikke føre til et andet resultat.

(Jeg henviser i øvrigt til min længere analyse i forbindelse med omtalen af den første sag for kendelsernes kontekst).

Udeblivelse

FM 2023.228 – udeblivelse (og om at give møde for at bede om udsættelse) i fogedsag

Afgørelsen er fra fagedprocessen, hvor praksis om udeblivelse (og dokumentation herfor) ikke nødvendigvis kan overføres frit til den almindelige civile proces. Alligevel skal den kort nævnes, også fordi forløbet er illustrativt for en typesituation, hvor dommerne med rette kan være skeptiske (og derfor strengere i regeladministrationen).

I første omgang var der afsagt konkursdekret mod en skyldner, som på grund af sygdom ikke var mødt. Dette ophævede landsretten, fordi skyldneren fandtes at have haft lovligt forfald, og herefter indkaldtes skyldneren på ny.

Kort inden den berammede dato meddelte skyldnerens advokat, at skyldneren var på ferie og derfor ikke kunne komme. Skifteretten fastholdt imidlertid mødet, hvor skyldneren (og dennes advokat) udeblev, nu med begrundelsen, at skyldneren var syg.

Skifteretten fandt ikke (og landsretten var enig heri), at der var grund til at udsætte sagen på skyldnerens fremsendelse af lægeerklæring. Formelt med den begrundelse, at skyldneren havde advokat, og derfor burde have vidst (og havde mulighed til), at lade nogen møde for sig (og bede om udsættelse) – og uformelt nok også lidt fordi tålmodigheden på dette tidspunkt var begrænset (selvom skyldneren faktisk under kæresagen havde sendt en erklæring).

Anke- og kærebegrænsninger

U 2024.2253 Ø (FM 2024.42) – om området for retsplejelovens § 389 a

Østre Landsret fandt ikke, at retsplejelovens § 389 a fandt anvendelse på en afgørelse om konkursværneting i medfør af konkurslovens § 3, stk. 1, jf. § 4.

Landsrettens præmisser henviser til »retspraksis angående [§ 389 a]«, hvilket i lyset af domsnoten må have været U 2020.3744 H, der da også til fulde forklarer resultatet.

I 2020-sagen fastslog Højesteret, at § 389 a ikke finder anvendelse på skifterettens afgørelse om udpegning af en kurator, og forklarede som led heri (grundigt), at

- 1) Der i skiftesager pågår et »hovedforløb«, der starter ved konkursdekret og afsluttes ved stadfæstelse af kurators udkast til regnskab og udlodning, og som derfor ikke kan siges at vedrøre »hovedforhandlingens forberedelse«
- 2) Der undervejs i dette hovedforløb kan opstå »enkelttvister«, som endeligt afsluttes ved hovedforhandling og dom, og hvorunder kendelser således vedrører (denne) »hovedforhandlingens forberedelse«; f.eks. sager om omstødelse

Da månedens afgørelse vedrørte en afgørelse om værneting for »hovedforløbet«, var det helt i tråd med dette præjudikat, at bestemmelsen ikke fandt anvendelse.

(Se i øvrigt U 2019.1993 H og U 2019.1996 H, der fandt konkursskarantænesager omfattet, og som et yderligere eksempel på en sag, der ikke er omfattet, U 2019.3545 H (skifterettens afgørelse om kompetence), samt de to artikler U 2021 B s. 81 og U 2021 B s. 227).

U 2024.2373 H – salærbeslutning ikke omfattet af anke til Højesteret

En sag om en lidt sjov problemstilling (der, selvom sagen angik omfanget af en anke til Højesteret, også har betydning ved anke til landsretten).

Af retsplejelovens § 368, stk. 7, fremgår direkte, at en anke (til landsret eller Højesteret) kan omfatte afgørelser, der er truffet under sagen, for så vidt andet ikke er bestemt ved lov.

Foruden spørgsmålet om, hvornår ankeadgangen er begrænset (se f.eks. retsplejelovens § 200, stk. 2, om skønsmænds habilitet), rejser bestemmelsen navnlig spørgsmålet, hvornår en afgørelse er »truffet under sagen«. Praksis herom er sparsomt (og her bør man ikke få den tanke, at det kan afgrænses på baggrund af praksis om § 389 a!), men i denne måned har vi altså fået et eksempel.

I den konkrete sag var spørgsmålet, om en afgørelse om *salær til en beskikket advokat*, kunne anses for afsagt under sagen (og altså om denne type afgørelser, der jo ikke er helt sjældne, kan omfattes af en anke af den materielle tvist).

Svaret herpå var ifølge Højesteret benægtende – konsekvensen må så i øvrigt blot være, at man som beskikket advokat skal huske særskilt at appellere denne afgørelse, hvis man er uenig. Hjemlen herfor (og reglerne herom) findes i retsplejelovens § 389, stk. 3.

Sagsomkostninger og fri proces

TfA 2024.129 – afslag på fri proces i (simpel) familieretlig sag

Det blev i marts til to afgørelser om fri proces til en tvangsfuldbyrdsessag i familieretten, hvor et hovedtema er, om sagens beskaffenhed gør det nødvendigt at antage advokat.

I den første sag fandt landsretten – uanset det oplyste om et højt konfliktniveau mellem de tidligere ægtefæller – »ikke grundlag for at tilsidesætte Familierettens skøn« over, at en tvist ikke var så kompliceret, at det var nødvendigt for faderen at antage advokat. Det havde derfor været berettiget at afslå en anmodning om fri proces.

TfA 2024.134 – fri proces i (kompliceret) familieretlig sag

I den anden sag fandt landsretten bl.a. under henvisning til, at der verserede et antal sager mellem de tidligere ægtefæller, og at der var indkommet underretninger om, at faderen muligt havde begået vold mod et barn, at moderen havde behov for en advokat under en tvangsfuldbyrdsessag (efter faderen uden samvær havde hentet et fælles barn i institution).

Øvrige spørgsmål

U 2024.2363 H – kære i forbuds- og påbudssag har opsættende virkning for sagsomkostninger

Højesteret fastslog i denne sag, at et kæremål i en forbuds- og påbudssag har opsættende virkning for de tilkende sagsomkostninger – og ændrede dermed en fast praksis fra Østre Landsret.

Kendelsen afgør efter min forståelse et praktisk vigtigt spørgsmål, om hvilket der vel kunne være nogen tvivl.

I civile sager følger det således af den generelle fuldbyrdesregel i retsplejelovens § 480, stk. 5, jf. stk. 1, at de ved dom fastsatte sagsomkostninger ikke kan danne grundlag for tvangsfuldbyrdelse, hvis dommen ankes inden 14 dage (den almindelige eksekutionsfrist).

Det følger samtidig af § 481, der henviser til netop § 480, stk. 5, at det samme er tilfældet for bestemmelser om sagsomkostninger fastsat i en kendelse.

I påbuds- og forbudssager *suppleres* disse generelle regler af en særbestemmelse i § 427, stk. 1, der direkte angiver, at kære *ikke har opsættende virkning*. Bestemmelsen siger ikke direkte noget om sagsomkostninger, og fortolkningsspørgsmålet var altså, om reglen (alligevel) indebar en fravigelse af de almindelige bestemmelser i §§ 480 og 481.

Det var dette spørgsmål, Højesteret besvarede benægtende (med den ganske rimelige begrundelse, at § 427 er en særregel, der har til formål at sikre *effektivitet i forhold til forbuddet eller påbuddet*, og at den materielle afgørelse ikke bliver mindre effektiv af, at reglen ikke udstrækkes til betaling af sagsomkostninger).

Det ligger altså nu fast, at kære i forbuds- og påbudssager har samme opsættende virkning *i relation til sagsomkostninger*, som anke eller kære af afgørelser i civile sager.

(U 2009.1133 Ø (om den tidligere bestemmelse) og U 2023.2800 Ø er dermed ikke længere udtryk for gældende ret. Har man min Almanak for 2023 stående på reolen, er det på s. 153, man skal indsætte en rettelingsmarkering).

U 2024.2015 V (FM 2024.12, T:BB 2024.341) – retsplejelovens § 94, stk. 3 gælder ikke i boligretssager

Under en boligretssag udpegede byretten en lægdommer, der var beskikket i en anden retskreds. Baggrunden var den for så vidt tilforladelige, at den eneste lægdommer i den pågældende retskreds med relevant fagspecialer var inhabil.

Beslutningen blev imidlertid underkendt i landsretten, der efter en gennemgang af forarbejderne til lejeloven og lov om boligforhold fandt, at en heri indeholdt henvisning til retsplejelovens regler ikke omfattede retsplejelovens § 94, stk. 3.

Afgørelsen følger, som det også fremgår af præmisserne, fuldstændig linjen fra U 2009.849 V, og er i øvrigt blot udtryk for, at særregler (af en vis detaljegrad) i den pågældende speciallovgivning fortrænger regler om samme forhold i retsplejeloven, også selvom denne i kraft af en generel henvisning i specialloven som udgangspunkt finder anvendelse.

(På petitesseniveau kan jeg undre mig over, at man henviser til stk. 3 – der handler om at udpege sagkyndige, som ikke er beskikket – når retsplejelovens § 94, stk. 2, indeholder en regel om sagkyndige, der er beskikket ved en anden retskreds. Valget af henvisning ændrer ikke på konklusionen, der må gælde tilsvarende for stk. 2).

U 2024.2137 Ø – sagkyndigt medlem ikke inhabilt

I en patentsag mente den ene part (Novartis), at et sagkyndigt medlem af retten var inhabilt.

Baggrunden var helt overordnet, at det andet selskab (Viatris), tidligere via en advokat, havde rettet henvendelse til den sagkyndige for at høre, om denne kunne bistå i forbindelse med sagens behandling i første instans.

Af narratio fremgår, at denne henvendelse *ikke* indeholdt oplysninger, som kunne bruges til at identificere hverken Viatris eller det omhandlede patent (men det fremgik efter min forståelse af henvendelsen, at sagen ville vedrøre Novartis som modpart). Den sagkyndige afslog, men tilbød i samme forbindelse at hjælpe med at henvise sagen til en anden patentagent.

Landsrettens præmisser er kortfattede, men det fastlås overordnet, at det beskrevne forløb ikke (og heller ikke efter et appearancehensyn) gjorde den sagkyndige inhabil.

U 2024.2244 Ø (TFA 2024.175/1) – indgivelse af »efterprocedure« er (normalt) i strid med god advokatskik

En sag om god advokatskik – men anvendt på en såkaldt »efterprocedure« og derfor i det civilprocesretlige grænseområde.

Sagen havde et lidt specielt forløb, som jeg vil komme tilbage til sidst i omtalen. Når jeg medtager afgørelsen, er det nemlig navnlig på grund af det af landsretten *formulerede udgangspunkt*.

I en familieretlig sag havde den ene advokat indleveret et processkrift til (familie-)retten *efter* sagen var optaget til afgørelse. Det gav anledning til en disciplinærsag, hvor Advokatnævnet fastslog, at advokaten havde overtrådt de advokatetiske regler.

Ved den efterfølgende prøvelse ved domstolene udtalte landsretten af generel betydning:

»A indgav den 9. december 2020 et processkrift i sagen på domstolens sagsportal og pr. mail til retten og modpartens advokat. Processkriftet var ikke begrænset til praktiske spørgsmål, men indeholdt bemærkninger af materiel karakter, der må anses at have haft til formål at påvirke rettens afgørelse i sagen.

Indgivelse af sådanne bemærkninger til retten, efter at retten har optaget sagen til afgørelse, *udgør som det klare udgangspunkt en tilsidesættelse af god advokatskik* [...] Det gælder uanset, om advokaten har været til stede på det retsmøde, hvor sagen er blevet optaget til afgørelse.«

(Min fremhævelse. Afgørelsen er truffet efter en tidligere udgave, men der er ingen grund til at tro, at retsstillingen har ændret sig).

Og så til den konkrete sag, der som varslet havde et lidt specielt forløb. I sagen var klienten mødt selv og havde under retsmødet fået det indtryk, at der efter mødet kunne indleveres yderligere processtof (hvilket delvist understøttedes af oplysninger fra modpartens advokat). Hertil kom, at modparten kort inden retsmødet havde fremlagt nye bilag og fremsat opfordringer (som gjorde det naturligt at svare). Under disse (meget) konkrete omstændigheder, havde advokaten ikke handlet i strid med god advokatskik.

Publicerede afgørelser

I marts har Ugeskriftet, Fuldmægtigen og de øvrige tidsskrifter trykt følgende afgørelser, der er omtalt i mit nyhedsbrev for februar samt tidligere nyhedsbreve som angivet:

- U 2024.2122 H – om samspillet mellem inkassogebyr/kompensationsbeløb og sagsomkostninger
- U 2024.2115 H – direkte anke fra Sø- og Handelsretten til Højesteret
- FM 2024.3 og FM 2023.222 (U 2024.1614 Ø) – sagsomkostninger i »sambehandlede« sager om isoleret bevisoptagelse
- TfA 2024.144 (U 2024.1435 V) – oprejsningsbevilling i forældremyndighedssag
- TfA 2024.135 (U 2024.1611 Ø, FM 2023.239) – om beløbsberegningen i §§ 325 og 326 i forældreansvarssag

For fuldstændighedens skyld kan så samtidig nævnes, at der i U 2024.2491 H er kommet et (yderligere) eksempel på en helt sædvanlig mandatarsituation; nemlig en fagforening som mandatar for et medlem i en ansættelsesretlig tvist.

(Og til de meget interesserede vil jeg lige flage U 2024.2596 H. Sagen vedrørte et momsspørgsmål, men er civilprocesretligt »sjov« at læse, fordi både flertallet og mindretallet begrundede deres votum med parternes sagsførelse. Kort fortalt var der mellem parterne *enighed om*, at selskabet havde krav på yderligere momsgodtgørelse i det omfang, de omtvistede udgifter kunne godtgøres at vedrøre levering af forsikringsydelser til norske aftagere. For flertallet blev det afgørende, at selskabet ikke havde dokumenteret omfanget heraf; og selskabet kunne derfor ikke få godtgjort noget beløb; mens en enkelt dissenterende dommer ville lade det blive udslagsgivende, at Skatteministeriet ikke havde nedlagt påstand om sagens hjemvisning med henblik på at træffe afgørelse om proratorisk godtgørelse.

Jeg vil ikke kaste mig ud i en analyse af afgørelsen, men da jeg selv fandt den underholdende, giver jeg hermed læseanbefalingen videre).

Ny litteratur

En overskrift, jeg ikke normalt bruger – og næppe heller vil bruge fast. I marts var der imidlertid så mange nye artikler, at det virkede mere overskueligt at samle her.

I TfA er trykt en enkelt artikel om et procesretligt emne (i øvrigt samme emne som to af månedens afgørelser), nemlig TfA 2024.90 om fri proces i ægtefælleskifte. Artiklen giver et glimrende overblik over praksis på området.

Herudover er der i ET trykt tre artikler om civilprocesretlige spørgsmål.

Den første, ET 2024.35, om »skyldnerens stilling i sager mod boet« behandler spørgsmålet, om en skyldner kan videreføre en fordringsprøvelsessag, som konkursboet opgiver. Artiklen befinder sig med andre ord i det civilprocesretlige grænseområde.

Den anden, ET 2024 42, om »klimaretssager« er tættere på kernen – og ikke mindst efter EMD's dom af 9. april 2024, Verein KlimaSeniorinnen Schweiz and Others v. Switzerland (53600/20), er emnet både aktuelt og praktisk relevant. På den måde må man sige, at artiklens forfattere har timet udgivelsen flot.

Artiklen anvender et bredt »klimaretssagsbegreb« (der er efter min opfattelse væsentlig forskel på Danish Crown sagen – der vel ret beset er en markedsførings- eller greenwashing-sag – og så tvister om klimaspørgsmål i snævrere forstand). Artiklen angiver at være opdateret til og med november 2023, og har således af gode grunde ikke taget højde for den nævnte EMD-dom, der formentlig ændrer retsstillingen for de egentlige klimasager. Det bør man have in mente ved læsning af artiklen.

Med disse forbehold vil det navnlig være artiklens afsnit 5, der bør påkalde sig interesse, men også det indledende afsnit 3 med gennemgang af (udvalgte) internationale sager, kan man blive klogere af at læse.

Den sidste, ET 2024 58, om »processelskaber« er helt inde i disciplinens centrum med en gennemgang af bl.a. retspraksis om sagsanlæg af selskaber, der er oprettet med henblik på at føre retssag(-er). Artiklens afsnit 3 indeholder en grundig gennemgang af trykt praksis (om end man nok kunne argumentere for, at U 2014.100 V om mandatarer ikke bør citeres i sammenhængen), som man fint kan bruge til opslag.

Kristian Torp
E, kto@holst-law.com
T, +45 8934 1162
M, +45 3010 2223